

## **Referat af møde i Konsulenterfagruppen vedr. drikkevandsbeskyttelse**

**1. marts 2014, kl. 09.30-12.30**

**Mødet blev holdt som delvis videolink-møde i Skejby, Sorø og på, og med telefonforbindelser til Axelborg og til Aabenraa**

### **Deltagere i Skejby:**

Anne Sloth, Centrovice  
Carl Åge Pedersen, SEGES  
Hans Roust Thysen, SEGES  
Helge Kjær Sørensen, Dansk landbrug Midt-østjylland  
Maria Pilgaard. LMO  
Poul Henning Petersen, SEGES  
Steen Laursen, SEGES

### **Til stede hos GEFION:**

Erik Hansen Blegmand, Gefion

### **Med på telefoner:**

Ulla Refshammer Pallesen, Landbosyd  
Helge Lorentzen, LandboSyd

Nikolaj Ludvigsen, L&F  
Søren Thorndal Jørgensen, L&F

### **Afbud fra:**

- Allan K. Olesen, LandboNord
- Anders Lehnhardt, Landbo-Limfjord
- Asger Kristensen, Sønderjysk Landboforening
- Hans Ole Kristensen, Agrinord
- Michael Palsgaard Andersen, AgriNord
- Per Vinther Jensen, SAGRO
- Rikke Skyum, Djurslands Landboforening

**Dagsorden med noter fra behandlingen af de enkelte punkter.**

1. **Kapitel 7 i SVANAS vejledning vedr. pesticidfølsomme arealer.** Status.

**Søren Thorndal** berettede, at Miljøstyrelsen i løbet af få dage ville udsende dette supplement til Vejledningen i indsatsplanlægning. ( Referentens kommentar: Se [Planteavlsorientering](#) af 14. marts 2017.)

**2. Status på kortlægningen af pesticidfølsomme lerjorder.**

**a. Betydningen af sprække- og rodgangetransport.**

**Poul Henning Petersen** fortalte, at arbejdet stadig pågår, og at en af de foreløbige konklusioner er, at nedsivningen af pesticider på lerjordene ikke – som forventet – sker i revner og sprækker i jorden, men nok nærmere i gamle rodgange, hvorfor nedsivningen formentlig ikke sker til ret stor dybde. (Poul Hennings præsentation er **vedlagt**.)

**b. Er det de forkerte pesticider, man leder efter overvågningen og VAP?**

Da fundhyppigheden ikke steg, da man udvidede analyseprogrammet, synes der at være godt styr på midlernes udvaskningsegenskaber, så analyseprogrammet er godt valgt, men det er forholdsvis få pesticider, man analyserer for, så det vil være psykologisk rigtigt at udvide antallet af godkendte midler, som man leder efter.

**3. Modeller til bestemmelse af udvaskningen fra rodzonen. CTtools, Farm-N, andre.**

På grund af de tekniske vanskeligheder blev punktet kun løseligt omtalt, men der var enighed om, at det er vigtigt at holde fast i, at såvel CTtools som Farm-N i bedste fald kan give et bud på kvælstofkoncentrationen i rodzonevand, og ikke i grundvandet. Dette emne vil nødvendigvis skulle have en mere grundig behandling, og det blev besluttet, at der om muligt skal indledes et nærmere samarbejde med bl.a. Conterra herom.

**4. Omsætning af nitrat under rodzonen.** Inspiration fra: " Miljøprojekt Nr. 1023" 2005

Dette emne blev også kun løseligt omtalt på mødet, men der vil blive arbejdet videre med emnet. Herunder på et møde i ATV-komiteen for Jord og Grundvand den 15. juni. (Programmet herfor er vedlagt som **bilag 1** til nærværende referat.)

**5. Redegørelse for den såkaldte "sugeffekt"**

Der blev henvist til det udsendte bilag 3 til mødet, men der blev ikke konkluderet på, hvilken betydning, det har, om der er tale om et frit grundvandspejl, eller der er tale om artesiske forhold. Emnet kan eventuelt komme på dagsordenen, hvor SEGES nyansatte medarbejder med hydrogeologisk forstand forventes at deltage.

**6. Retningslinjer for etablering af overvågningsboringer.**

Det var ikke lykkedes at få en kvalificeret brøndborer til at give indlæg. Det skal forsøges til næste møde at få fat i en indleder, der har haft ansvaret for etablering af overvågningsboringer enten i GEUS eller hos eksempelvis Vejle eller Viborg Kommuner.

**7. Husdyrefterafgrøder som erstatning for markdelen af husdyrgodkendelsen**

Der henvises til den præsentation, som Hans Thysen viste på mødet, og som er **vedlagt** dette referat.

**8. Status for indsatsplaner m.v. i de forskellige kommuner.**

v/ de medlemmer af erfagruppen, som har viden om status i de respektive kommuner.

**a. Egedal**

Sagerne er indgivet til Miljø- og Naturklagenævnet primo oktober, og der foregår nu en skriftlig udveksling af argumenter. Lodsejerne bliver løbende holdt orienteret af L&F og Haakun Djurhuus, hvilket anses for meget vigtigt.

**b. Aarhus**

Kommunens Tekniske Udvalg har på udvalgsmøde den 6. marts 2017 drøftet jordfordeling i Beder Indsatsområde på baggrund af oplæg fra forvaltningen. På baggrund af kontakt til forvaltning og politikere i Teknisk Udvalg er der afsat kr. 250.000 til at få jordfordeling sendt i udbud og gennemført. Der er positiv opbakning fra landboorganisationerne; men vurderingen er, at det ikke kan løse indsatsplanens krav om 623 ha pesticidfrie arealer (og måske betyder det, at vi anerkender, at der kan være problemer med anvendelse af pesticider – holdningen til dette spørgsmål er ikke drøftet i formandskredsen endnu).

c. *Sønderborg*

Status i Sønderborg er, at de har vedtaget indsatsplanerne for Midtals og Sundeved. På Sundeved har kommunen fastholdt kravet om pesticidfri dyrkning på 64 ha. Kommunen har nu meddelt forbud mod anvendelse, håndtering og opbevaring af plantebeskyttelsesmidler på 10,05 ha hos en landmand, der agter at klage inden klagefristens udløb den 30. marts. Den tilbudte erstatning er alt for lav, og *Helge Lorentzen* vil argumentere for årlige erstatninger frem for engangserstatninger.

d. *Aalborg*

Kommunen er i færd med at få tinglyst denne deklaration for en del af landbrugsjorden hos en lodsejer i Horsens-Langholt: "I kildepladszonen, som angivet på kortridset, må der ikke forefindes og/eller anvendes bekæmpelsesmidler eller sprøjtemateriel. Ejeren skal være opmærksom på, at flyvehavre, bjørneklo, engbrandbæger og lignende heller ikke må fjernes ved hjælp af bekæmpelsesmidler. For matrikel 14c Horsens By, Horsens, i det følgende benævnt arealet, gælder, at der ikke må tilføres stoffer udefra. Det betyder, at der ikke må gødes ud over, hvad de græssende dyr leverer, medens de græsser, ligesom der ikke må tilføres spildevandsslam eller lignende. For ejendomme med gødningsregnskab eller lignende skal det reducerede kvælstofniveau fremgå i form af reduceret kvælstofkvote. Arealet kan anvendes til skov og uden almindelig omdrift til overdrev, brak og/eller vedvarende græs i overensstemmelse med nedenstående retningslinjer ...." Der er indgået frivillige aftaler med nogle af landmandens naboer, men den pågældende landmand protesterer stadig, så sagen er ikke afsluttet endnu.

e. *Hjørring*

Hjørring Kommune har udarbejdet en indsatsplan v. en område kaldet Bredkær (vedhæfter). Her er der udpeget pesticidfølsomme områder – men uden noget trusselsbillede overhovedet.

Kommunen søger at finde argumenter for nødvendigheden af en pesticidregulering ved at pege på andre boringer i Hjørring Kommune, hvor der tidligere er fundet nedbrydningsprodukter fra gamle pesticider.

f. *Lejre:*

I Lejre foretages der genberegning på baggrund af flere divergerende kortlægninger. Lejre har en tæt dialog med vandværkerne, og der lægges op til, at vandværkerne skal komme med indspil til ønsker om forslag til indsatsbehov. Lejre vil arbejde med indsatsplanerne henover sommeren og efteråret, men angiver selv, at et forslag til indsatsplan sandsynligvis først vil blive offentliggjort i starten af 2018.

g. *Køge*

Hele Køge Kommune bliver genberegnet på baggrund af mange divergerende kortlægninger og nye indvindingsmønstre. Rambøll har fået opgaven og de forven-

ter at være færdig med beregningerne i sommeren 2017. Kommunen har modtaget beregningerne fra SVANA på BNBO-områderne. Arealerne offentliggøres på Miljøportalen, herefter er det kommunes opgave at vurdere behovet for indsatser og evt. restriktioner derefter. HOFOR ser gerne at der udstedes påbud. Kommunen vil rigtig gerne i gang med arbejdet med indsatsplanerne for grundvandsbeskyttelse. Grundet begrænset ressourcer på grundvandsområdet er det fortsat vandindvindingstilladelser der har top prioritet i 2017 og der forventes ikke være ressourcer til at gå ind i arbejdet med indsatsplanerne i 2017.

h. *Assens:*

Der har lige været høringsfrist, hvor de ikke har rettet indsatsplanen efter den ændrede husdyrlov, men har skrappe krav til erstatningsfri regulering i den forbindelse - kun baseret på Conterra-beregninger. Jeg er spændt på, hvordan de vil gribe det an, når de retter til.

i. *Nyborg:*

Nyborg er på vej i høring med en afdæmpet indsatsplan.

j. *Middelfart:*

Det ser ud til, at grundvandsbeskyttelsen i Middelfart har fundet et mere fornuftigt leje, end de lagde op til fra begyndelsen både mht. nitrat og pesticider. Men har det endnu kun fra et møde, så jeg er spændt på at se deres forslag til indsatsplan på tryk.

k. *Tønder og omliggende kommuner*

Disse kommuner har fortsat en pragmatisk tilgang til emnet, og har ingen ekstra indsatser. Der er kun fokus på overvågning, prøver og så tager man den derfra.

l. *Kolding og Haderslev*

Begge kommuner har som Tønder, en pragmatisk tilgang til tingene, og har ikke iværksat yderlige foranstaltninger, ud over overvågning. Nu med den nye lov, er der kun fokus på BNBO områderne fra Koldings side.

m. *Odder*

Der arbejdes med indsatsplaner i 2 områder, men der er relativt stille på området for øjeblikket. I Indsatsplan Boulstrup er der i 2 år indhentet høstudbytter og proteindhold til at beregne den potentielle nitratudvaskning med ConTerras program. Der forventes inden længe at have de nye data bearbejdet og drøftet på et møde mellem forvaltning, ConTerra og landbruget. Er resultatet under 50 mg nitrat pr liter vand ud af rodzonen skal der ikke ske dyrkningsrestriktioner.

n. *Skanderborg*

Landboforeningen har koordineret et høringssvar fra de lodsejere, der er berørt:

- Rammeplan for grundvandsbeskyttelse i Skanderborg Kommune (indeholder emner, som ikke behøver at blive gentaget i de respektive indsatsplaner – det er sådan set meget smart, hvis vi var enige i indholdet).
- Indsatsplan Ry (85,77 ha pesticidfri)
- Indsatsplan Låsby (8,7 ha pesticidfri)

o. *Viborg*

Viborg kommune har vedtaget indsatsplaner med relativt detaljerede retningslinjer. Man vil følge udviklingen i boringsvandets indhold af pesticider og nitrat og eksempelvis agere således på resultaterne:

”For nitrat sigter indsatsplanen på, et gennemsnitligt nitratindhold < 37,5 mg/l for almene vandværker og ≤ 50 mg/l for andre drikkevandsforsyninger.  
For pesticider sigter indsatsplanen på, at indholdet er < 0,01 µg/l for almene vandværker. Indhold 0,01 – 0,05 µg/l accepteres dog med skærpet overvågning.  
For andre forsyninger med drikkevand accepteres op til 0,1 µg/l.”

n. *Favrskov*

Favrskov har pt en indsatsplan for Hadstenområdet i høring. Forbud mod pesticid-anvendelse indsatsområderne for sprøjtemidler og BNBO'er.

Kommunen sikre ved beregning af den gennemsnitlige nitratudvaskning at miljø-målet overholdes. Hvis den beregnede udvaskningen 3 år i træk overstiger 50 mg nitrat pr l., skal der indgås aftaler om at reducere udvaskningen.

## 9. Bemærkninger til den opdaterede vejledning i Drikkevandsbeskyttelse.

De tilstedeværende erfagruppe medlemmer lovede at give eventuelle bemærkninger til SEGES inden midten af marts. (Ref. Kommentar: Hvilke nogle har gjort og tak for det. Disse bemærkninger vil blive indarbejdet i løbet af uge 12, hvorefter den vil blive sendt til Miljøstyrelsen, som har lovet at kigge den igennem.) Den endelige udgivelse forventes primo april

## 10. Eventuelt

Der var enighed om følgende vigtige indsatsområder/ emner for næste møde:

- At få udbredt kendskabet til, at de forskellige udvaskningsprogrammer alene kan give et bud på kvælstofkoncentrationen i ca. 1 meters dybde, og at indholdet i grundvandet typisk vil være væsentligt forskelligt fra den. Derfor er der behov for en drøftelse med Conterra om vejledningen i brugen af programmet CTtools.
- I relation hertil kan det være interessant at få en redegørelse for erfaringerne med at anvende egen nettonedbør.
- I relation hertil kan det overvejes at anmode Søren Kollind Hvid om at videregive nogle af de opnåede resultater i det igangværende projekt ”Emissionsbaseret regulering” med sammenligning af modelresultater med målinger fra praksis.
- På næste møde kan det også overvejes at få erfaringerne fra Odense (Vandcenter Syd) belyst nærmere.
- Også emnet ”beredskabsplan” for, hvad man skal gøre i tilfælde af uheld. Eksempelvis i relation til BNBO.
- 

## 11. Erfagruppens funktion, og næste møde

*Maria Pilgaard:* Trods udfordringer, var det et godt møde.

Bestemt værd at holde fast i, mener jeg. Vedrørende vejledningen, synes jeg, det er et godt redskab til os konsulenter. Evt. bør afsnit 6.2 omkring husdyrgodkendelser opdateres i forhold til den ny husdyrregulering, hvorved stald og anlæg adskilles og hvorved de husdyrsefterafgrøder, der er koblet til grundvandsbeskyttelsen i miljøgodkendelserne forsvinder. Ret mig, hvis jeg tager fejl?

*Erik Blegmand:* Jeg kan kun tilslutte mig alle Marias bemærkninger.

Vejledningen: Jeg har selv gjort meget brug af vejledningen i forbindelse med høringssvar, og er i den forbindelse i øvrigt blevet udfordret på, hvordan man i prak-

sis får placeret boringer som kan anvendes i et overvågningsprogram. På det punkt kunne vejledningen måske udbygges.

Til spørgsmålet om Skype for Business så er det en mulighed vi har i huset ligesom vi har muligheden for videolink. Jeg er klar hvis vi skal afprøve Skype for Business.

Blandt de tilbageværende erfagruppemedlemmer var der en god snak om gruppens funktion, og der var – som ovennævnte efterfølgende skriftlige udmeldinger også beskriver, stor opbakning til, at vi erfagruppen skal forblive, og til, at vi fremadrettet skal opgive det, der synes at være en teknologisk blindtarm, nemlig Video-link, og i stedet benytter os af Skype for Business, som alle tilsyneladende kan benytte. Det vil give mulighed for hyppigere møder og et langt mindre tidsforbrug hos medlemmerne, at de kan deltage fra eget kontor.

Vi skal indenfor en relativt nær fremtid holde et møde, hvor vi kan prøve det af i praksis, forudsat der er et emne, vi med fordel kan mødes om.